

MI MED SEBOJ

GOSTOVALA JE TELEVIZIJA

DOLGO SMO morali čakati, predno so se televiziji in njihovi časopisni sodelavci iz uredništva Komunističnega spomnila tudi na nas, Šiškarje. Bili so že v Radencih, Ravnah, Mariboru, Izoli, Tolminu in kaj vem kje še, vedno smo morali gledati le druge. No, potem se je le zgodilo. Pripeljali so svojo televizijsko kramo, razmotali tiste kilometre kablov, ki so potrebni za takšno oddajo, kot je tribuna »Mi med seboj«, v eni od tovarniških dvoran Iskre v Pržanju prižgali reflektorje in kamere ter se lotili dela.

• Kdor je mislil, da je snemanje in priprava oddaje takšnega kova mačji kašelj, se je bridko zmotil. Seveda, ko se usedeš pred televizor, daš noge na mizo in se hahljaš ob morebitni zadregi neizkušenih govornikov, se ti zdi vse skupaj nadvse enostavno. Pa ni, še zdaleč ne. Naj začnem lepo od začetka.

• Najprej je seveda ideja (bogmevaruj, da bi tu zganjal nekakšno idealistično filozofijo, tako se samo reče). Ta se navadno porodi v glavi glavnega urednika Komunističnega Vlačka Krivokapiča seveda ob pomoči redaktorja s televizije Branka Gabrščka (oba sta se enkrat poskusila tudi v vodenju oddaje, pa si nista bila preveč všeč). Večkrat da pobudo tudi komite ali organizacija ZK v kraju ali tovarni, kjer bi se želeli pokazati slovenski javnosti. No, torej, ko je ideja tu, potem se začne priprava. Ekipe sodelavcev Komunističnega in televizije se s predstavniki gostiteljev pogovori o problemih, o vprašanjih, ki zanimajo delavce in občane ter se končno sporazumejo za okvirno temo tribune. Ker pa je tak zastavljen program težko izpeljati brez vnaprej določenih vprašanj in nizov problematičnih enot, morajo, hočeš nočeš, poskrbeti tudi za to, da nekdo začne razpravo in da se nanjo tudi pripravi. V vsaki oddaji je nekaj takšnih točk, ki naj bi služile za ogroditve oddaje, ki bi ga kasneje spontano izpopolnjevali drugi udeleženci. Vem, marsikdo bo sedaj zinil, da on že ve, kako to gre — določiš nekaj ljudi, jim stisneš listke v roke in zdravo. Dobro, pa si zamislimo, kako bi tekla oddaja brez slehernega strateškega načrta.

• Vodja oddaje bi odbrenkal svoj uvod, pozdravil vse navzoče in nato zaprosil, naj kdo spregovori o delavski kontroli. Saj to se lepo sliši, toda kot sami veste, iz izkušenj na raznih sestankih in sejah, to ne gre tako gladko. Ljudje se dregajo s komolci, češ, daj, začni ti, se spogledujejo in zbirajo pogum. Čas pa teče in to na televiziji pomeni velike denarje. Prav zato, za vzpodbudo, mora biti nekaj prostovoljcev, ki so se pripravljali žrtvovati za to, da ostali premagajo tremo.

• Torej, priprave so končane, na vrsti je tehnika. Televiziji si potem, ko so vsi tovarnjaki in reportažni avto raztovorjeni, ogledajo prostor, ki so ga izbrali za prizorišče tega spektakla, nakar pljunejo v roke in se vržejo na delo. Osvetljevalci razobesijo reflektorje tako, da je vsa dvorana dovolj in enakomerno osvetljena in vsa ta menažerija pod stropom včasih prav smešno zgleđa ob vseh strojih in z oljem popackanih tleh (v Ravnah so na primer vso reč organizirali kar med stroji v enem od obratov obdelave, kameraman pa se je ves čas vozil z dvigalom, s katerim sicer prevažajo razno železje). Režiser po dvorani razporedi kamere, pri tem pa mora paziti, da jih kombinira tako, da ne bo po možnosti skrit prav noben kotiček dvorane. Da pa bi tudi poslušalci na kraju samem lahko spremljali razpravo svojih kolegov, morajo močje s televizije poskrbeti tudi za ozvočenje, sicer bi se začeli prehitro dolgočasiti. Med gledalce se posede tudi nekaj fantov, ki imajo »mikrofone čez« in te ponudijo vsakemu govorniku, ker bi sicer vse skupaj preveč spominjalo na samogovore. To pa ne bi bilo zanimivo.

• No, pustimo zdaj to. Fantje s televizije so se torej postrojili, režiser Beno Hvala je

že razložil prisotnim, kako morajo govoriti v mikrofoni, da se jih bo sploh kaj slišalo (govoril je še nekaj drugega, pa se ga ni dovolj slišalo in nisem razumel). Ko je zbrane poučil, kako se vsej stvari streže, je režiser izginil za vrati reportažnega avtomobila, od koder bo potem po slušalkah in mikrofoni usmerjal kamermane. (Ti pogovori med režiserjem in kamermanom so včasih prav zanimivi. Zadnjič je v Mariboru ravno med razpravo Marjana Dolenca, republiškega sekretarja za gospodarstvo, kameraman prejel povelje, naj svoj aparat malce premakne. Ne vem, kaj mu ni »štimalo«, ker se je tam neke izpod stropa, kamor so ga postavili z vso mašinerijo, nenadoma oglasilo: »Čakaj! Čakaj!...« Razpravljalec je začuden umolnil misleč, da to velja njemu in šele, ko mu je vodja oddaje pomignil, da ni bil on avtor teh vzklikov, je spet nadaljeval. Kdo vendar ne bi bil zmeden spričo »glasu od zgoraj«...)

• Verjetno smo se že kar predolgo zaklepetali. Poglejmo raje, kaj se je dogajalo v dvorani, ki so jo delavci iz osmih TOZD skupnosti »Iskra — industrija elementov in zabavne elektronike« napolnili do zadnjega kotička. V prve klopi so posedli gostje oddaje in pa pretežni del moške populacije,

šajo na uro ali nekaj minut več tako, da poberejo iz posnete solate magnetoskopskega traku samo tisto, kar je resnično zanimivo tudi za širši krog ljudi. Tu ne gre za kakšno cenzuro, reže se samo tisto, kar h končni podobi oddaje ne bi ničesar prispevalo ali pa bi jo celo kvarilo, nategovalo.

• Magnetoskopskega traku je nekako na sredi oddaje zmanjkalo in zato so morali narediti kratko »čik pavzo«, kar so moji sosede veselo komentirali, češ, saj smo tega — »menjamo kolute« pri naši televiziji že vajeni.

• V razpravo sta posegla tudi gosta oddaje, predsednik komisije CK ZKS za samoupravljanje v združenem delu Peter Toš in predsednik komisije republiškega sveta zveze sindikatov za samoupravljanje Mitja Svab. Za konec pa so prihranili še enega gosta — sekretarja komiteja MK ZKS Ljubljana Vinca Hafnerja, ki je pravzaprav oddajo tudi sklenil. Spregovorila sta še sekretarja občinskih komitejev Novo mesto in Ljubljana Šiška Franček Šali in Leopold Krebelj, ki sta ocenila oddajo in takšen način informiranja sploh.

• Oddajo ste verjetno gledali na televiziji, obširno reportažo o njej je objavil tudi Ko-

Mladina je pozorno poslušala izvajanja

v zadnje vrste pa nežni, sramežljivejši del občinstva. Pa sta bila kameraman in njegov asistent malce nesramna in sta svojo mašinerijo privlekla prav do zadnjih klopi, tako da res nihče ni bil varen pred zvedavo kamero, najmanj pa še brhke mladenke (če sem zloben, marsikateri frizuri se je poznalo, da je bila za to priložnost še zlasti skrbno izdelana).

• Tokrat se je prvič spopadla z mikrofonom urednica Komunističnega Sonja Tramškova in po komentarjih sodeč te naloge sploh ni slabo opravila. Avtoritativno in iznajdljivo je posegala v razpravo ter ob pomoči številnih govornikov skozi vso oddajo spletala tematsko nit, ki so ji tokrat dali naslov — »Oblikovanje TOZD in uresničevanje delavskih ustavnih dopolnil«. Beseda sprva res ni in ni hotela steči, potem pa so se roke le začele dvigati. Ko se je oddaja bližala koncu, so bili Iskranji že tako razgreti, da je bilo kar težko ugotavljati, kdo se je prvi prijavil k besedi. Bilo je tako, kot na vsakem sestanku. Slišali smo kritične, odkrite besede, pritegnila nas je poglobljena razprava, bilo pa je seveda tudi nekaj mlatenja slame in »palamudrenja«, čemur se ob takšni množici govornikov pač ne da izogniti. Prav zato televiziji sicer posnamejo vso tribuno, potem pa jo skraj-

munist, zato razprav ne bomo ponavljali. Zdelo se nam je, da bi bilo bolj zanimivo zbrati nekaj mnenj delavcev, udeležencev tribune »Mi med seboj«. Zato smo se oglasili v Pržanju in ob tovarniški menzi ustavili nekaj ljudi. Sprva smo menili, da to verjetno ne bo preveč težka naloga, čeprav je od oddaje minilo že precej časa. Toda nič ne de, sedaj nam bodo vsaj lahko povedali, kaj se je po tribuni spremenilo, ali so probleme, ki so jih razpravljavci nakazali, že začeli reševati. Toda ni šlo tako gladko.

TIPIČNA IZJAVA: »NE DAM IZJAVE!«

• Najprej je skupaj z dvema kolegoma prikorakal mimo vratarnice visok možak z brki, precej avtoritativnega videza (in tudi vedenja), bržkone kakšen mojster ali oddelkovodja, sva menila in ga ustavila.

● »Dober dan, oprostite, ste bili tudi vi na oddaji Mi med seboj?«

● »Sem!« sva bila deležna nezaupljivega pogleda.

● »Midva sva od Javne tribune, bi nama morda lahko povedali...«

● Naprej nisva prišla, kajti možaka že ni bilo več. Samo odločni »NE« sva še slišala...

● Potem sta prišli mimo dve tovarišici.

● »Dober dan, bi lahko povedali...«

● »A ne, jaz pa ne bom nič povedala...« In sva že drugič dobila košarico.

● Tudi v tretje ni šlo rado, kljub pogovoru. Toda obupala nisva.

● »Seveda sem bil na oddaji,« se nama je vendarle nasmehnila sreča, ko sva vstopila v vratarnico. Tudi na druga vprašanja je mož prav rad in izčrpno odgovoril. Saj ne, da bi podcenjevali vratarje, toda tovariš je povedal nekaj hudo pametnih in videlo se je, da mu problematika v zvezi z ustanavljanjem TOZD ter ustavnimi dopolnili ni tuja, kakor tudi ne problemi, ki so jih načeli nekateri razpravljalci na tribuni. Bila sva skoraj v zadregi.

Pa se je **Rado Kukovec** predstavil in za drege je bilo konec, kajti izvedela sva, da se pogovarjava pravzaprav z vodjo splošnih služb.

malo angažirali in tudi premalo govorili. Sam sem nameraval sodelovati, vendar so nekateri govor zavlekli in tako nisem prišel na vrsto. Bilo pa je precej izjav, s katerimi se nisem strinjal. Prej bi se morali pogovoriti, ne pa, da bi se tu na oddaji prepirali, javna oddaja ni trenutek, primeren za brezplodno besedičenje. Potem je dejal, da tudi njega zanima, kaj nam bodo delavci povedali o sami oddaji. Po njegovem mnenju pač ni bila slaba in bi si takšne še želeli.

● Potem sva se zopet postavila pred menzo. Kdor se je že poskusil v avtostopu, ta bo že vedel, kako sva se počutila. Prihajali so mimo naju, vendar se za najine proseče poglede niso zmenili... Končno...

● **Jelka Koser, montaža TV:** »A kako je bilo? Ja, kar dobro, ni bilo dolgočasno.«

● »Pa kaj menite, bo od tega, da ste razpravljali o problemih, tudi kakšna korist?«

● »Eh, ne vem... Meni se zdi vse skupaj ista pesem. Saj vsi govorijo...«

● »Pa vi, ste tudi sodelovali v razpravi?«

● »Dajte no, sem premalo poučena o teh rečeh. Pa četudi bi, kaj bi pa pomagalo?«

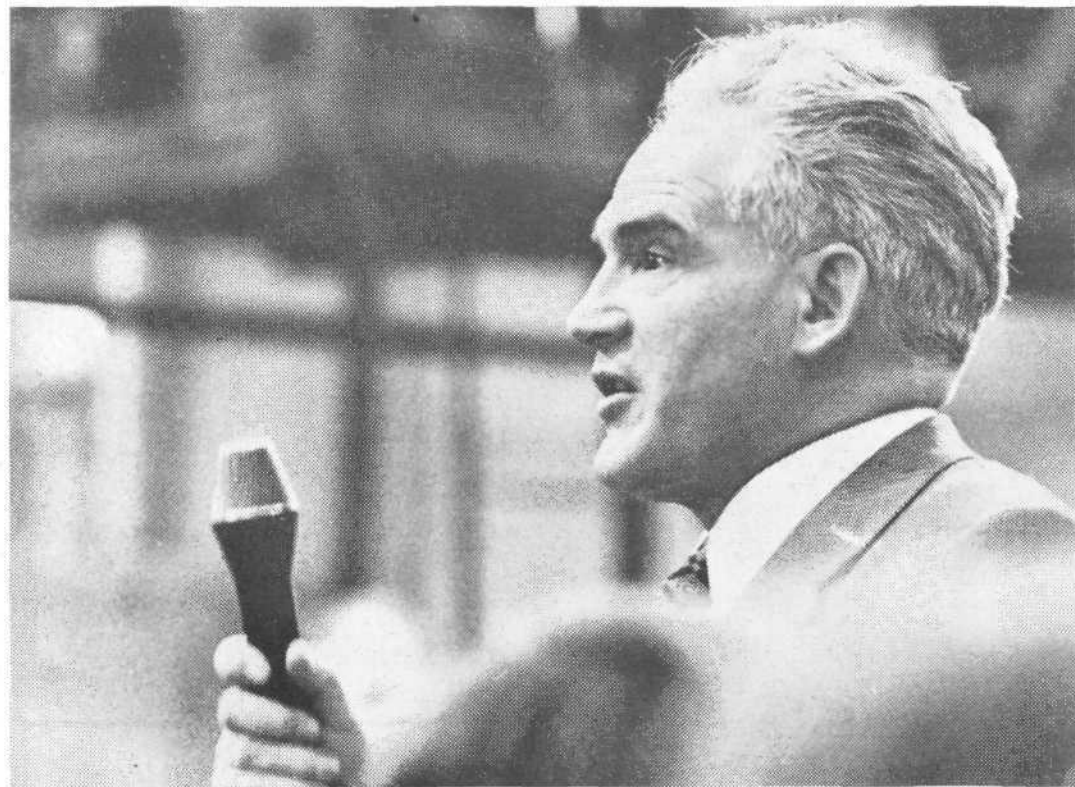
● Ne, tovarišica Koser se ni dala ugnati. Meni pač, da se ji kot delavki ne izplača preveč oglašati, ker jih »ta mali« vedno »faše«. Ni sicer vedela povedati vzroka za

● »Oddajo ste gledali po televiziji. Vam je kaj povedala, ste kaj novega izvedeli?«

● »To pa. Zdi se mi, da so te oddaje dobra zamisel. Tako vsaj problemi nekega kolektiva pridejo na svetlo, v javnost. Slabo pa je to, da vsi samo čakamo, kaj se bo zgodilo in molčimo. Tako seveda ne gre...«

● Tako, dovolj bo. Ne bova razmišljala, zakaj nama nekatere tovarišice, ki so sicer povedale nekaj besed, niso hotele povedati tudi svojih imen. Tudi s tem, zakaj naju je tovariš z brki tako osorno odpravil, si ne bova belila glave. Imajo pač razloge za to, pa naj bodo v sramežljivosti ali v čem drugem. Glavno je, da smo ugotovili, da so oddaje »Mi med seboj« našle svoj prostor in da so jih delavci lepo sprejeli. Kar pa zadeva očitke, češ da po oddaji ni opaziti nikakih sprememb — ustvarjalci in organizatorji tribun si pač ne delajo utvar, da bi s temi oddajami lahko preobračali svet. Dokler odnosi v nekem kolektivu niso urejeni, dokler obveščanje ni zadovoljivo, toliko časa bodo tudi besede na televizijskih tribunah izzvenevale v prazno, kljub vsej tehniki in aparaturam...

I. S.

Vinko Hafner

● »Vratar me je prosil, naj ga za nekaj minut zamenjam, ker je skočil na malico,« je pojasnil.

● Povedal je še, da so mu takšne oddaje všeč, tudi prejšnje je poslušal, čeprav je bila problematika drugačna in po njegovem mnenju tudi lažja. Oddaja ni izzvenela tako, kot bi morala, krivda za to pa leži predvsem v slabi pripravljenosti sodelujočih.

● »Prej bi se morali pogovoriti, da bi se problematika izkristalizirala. Tako pa so nekateri šele na oddaji sami izvedeli, zakaj sploh gre. Zdi se mi, da je bilo precej razburjanja in hude krvi prav zaradi neobveščeniosti ljudi. Imamo tovarniško glasilo, imamo tudi druge možnosti, tako da tovarišu iz Sentjerneja ne bi bilo treba na oddaji spraševati, kam gre 200 milijonov, ki jih pogrešajo. Tudi kar zadeva Iskracomerco bi se lahko o marsičem informirali že prej, možnosti je dovolj. Sama razprava je potekala na preveč posplošenem nivoju, mnogi so se spuščali v nebitvene stvari. Tudi vodilni so se pre-

tolikšno opreznost, kljub temu pa bo še prišla na takšne oddaje, ker je vse skupaj prav hecno in zabavno...«

● Zopet nekaj neuspešnih poskusov in že je bila pri nama **Nevenka Stokučar**, zaposlena v TV montaži.

● »Razpravljali so o resničnih problemih in upam, da se bo sedaj vse to pokazalo tudi v praksi. Samo bojim se, da bo to zopet bob ob steno.«

● Kratko in jedrnat, ni kaj reči. Vsaj to...

● Na dvorišče je pripeljal kombi, šofer **Janko Jakovčič** se je skobacal iz kabine. Ni bil na oddaji, je pa razpravam zvesto sledil po televiziji. Vsekakor mu je žal, da ni bil prisoten, čeprav sam verjetno ne bi govoril.

● »Kmalu grem v penzijo, zato se za probleme v podjetju ne zanimam več toliko,« je pojasnil. Pa zakaj takšna resigniranost in malodušje? Slabe izkušnje, razočaranja?

● »Bil sem v ZK, pa sem izstopil. Po srcu sem še vedno isti, toda nisem mogel zdržati med ljudmi, ki jim je bila edina skrb le osebna korist. Delavcem večkrat očitajo, da je edino, kar jih zanima, denar. To je krivično. Rad bi vedel, koga to bolj zanima: tiste, ki se pulijo za dnevničke in visoke plače ali delavca...«

Telesna kultura ne more ostati monopol

SEKCIJA za vzgojo in izobraževanje pri občinski konferenci SZDL Ljubljana Šiška je 20. 3. 1973 razpravljala o težah v zvezi z nekaterimi aktualnimi problemi telesne kulture v Sloveniji. Pozdravila in podprla je iniciativa SZDL, ki je dala pobudo za dogovarjanje na najširši osnovi o tistih aktualnih vprašanjih, ki so na področju telesne kulture prisotna že dolga leta. Predlagala je, naj bi v vseh večjih mestih Slovenije organizirali kolektive športnikov, ki bi lahko ob vsestranski pomoči usposobljenih vodstvenih in strokovnih kadrov razvijali svoje sposobnosti do najvišjih možnih dosežkov. Vrhunski šport je potreben, so poudarili udeleženci sestanka, saj spodbuja aktivno članstvo ter kaže kulturno stopnjo naroda doma in v svetu.

Spregovorili pa so tudi o vprašanju profesionalizma in lažnega amaterizma, ki ju lahko v vrstah naših športnikov vse pogosteje opažamo. Danes sredstva za tekmovalni šport ne zadoščajo in zato mnoge delovne organizacije vlagajo denar za dvig kvalitete in tudi za plačevanje profesionalcev — športnikov. Treba pa se je zavzemati, da bodo o teh sredstvih odločali delovni ljudje ne pa, da jih odtujujejo brez vednosti tistih, ki jih ustvarjajo.

Izobraževanje strokovnih kadrov ni dovolj sistematično, so poudarili na sekciji za vzgojo in izobraževanje, enako velja za pedagoške kadre za poučevanje telesne vzgoje v predšolskih in šolskih ustanovah. Tudi v naših delovnih organizacijah ni dovolj prizadevanj, da bi pridobili strokovnjake za svojo telesnokulturno, predvsem rekreativno dejavnost.

Predvsem pa, po mnenju udeležencev, telesna kultura ne more biti monopol tistih, ki se trenutno z njo ukvarjajo, temveč mora biti vključena v celotni samoupravni sistem. Z ustanovitvijo interesne skupnosti bodo dani pogoji za uspešno samoupravno organiziranost telesne kulture in za utrjevanje samoupravnih odnosov na tem področju. Bodoča telesnokulturna skupnost bo morala biti oblikovana tako, da bodo delovni ljudje, ki bodo dajali sredstva za uresničevanje nalog, tudi zares odločali o njih. Urediti pa je seveda treba tudi sistemsko ureditev plačevanja prispevkov telesnokulturni skupnosti ter za financiranje dejavnosti po načelu solidarnosti in sorazmernosti od osebnih dohodkov delavcev oziroma ekonomske moči vseh, ki se bodo vključili v to skupnost.